

Stor blodmask (*Strongylus vulgaris*) - risker och rekommendationer

Ylva Hedberg Alm, Veterinärmedicine doktor, inst. för Husdjurens biovetenskaper, SLU, svensk specialist hästens sjukdomar

Alla hästar med tillgång till gräs utsätts för inälvsparasiter, varav små blodmaskar är vanligast förekommande, men sällan en orsak till sjukdom. Däremot finns det andra inälvsparasiter med större risker för hästens hälsa, som exempelvis den stora blodmasken, *Strongylus vulgaris*. Stora blodmaskens larver vandrar i blodkärl som försörjer hästens tarm med syre och skador i dessa blodkärl kan orsaka proppbildning med påföljande syrebrist till tarmväggen, som då dör av. Det enda sättet att rädda en häst med denna typ av tarmskada är en operation, men prognosen för överlevnad är låg, endast ca 30-50 %.

Under 1960-talet introducerades våra idag tillgängliga avmaskningsmedel och med regelbunden avmaskning minskade förekomsten av *S vulgaris* från 40-60 % under 1970-talet till endast 5 % under 1990-talet. Dessvärre har frekvent användning av avmaskningsmedel lett till en tilltagande resistensutveckling, framförallt hos små blodmaskar och spolmask, varpå det år 2007 infördes ett receptkrav på alla avmaskningsmedel till häst. Istället för att avmaska vid bestämda tidpunkter på året, skall avmaskning idag endast ske baserat på parasitförekomst vid träckprovsanalys. Tyvärr har vi sedan receptbeläggningen nu sett en ökad förekomst av *S vulgaris*. Då det inte är hållbart att återgå till en regelbunden och frekvent avmaskning, måste vi försöka minska risken för stor blodmasksmitta på andra sätt.

I en enkätstudie genomförd år 2022 fick stallägare svara på ett antal frågor kring hästgården och hanteringen av hästarna. Därefter jämfördes enkätsvaren mellan gårdar som haft minst en häst smittad med stor blodmask de senaste 24 månaderna och de som inte hade påvisat smittan. Totalt fyra faktorer visade ett signifikant samband med förekomst av stor blodmask. Det var vanligare att stora gårdar (> 10 hästar) och inackorderingstall hade påvisat smittan, jämfört med mindre stall eller andra typer av hästgårdar. Vidare sågs en minskad risk att gården skulle haft smittan om nya hästar som kom till gården var avmaskade och om man hade karantänsrutiner för nyanlända hästar. Studien begränsades av att gårdar som inte regelbundet utförde stor blodmaskdiagnostik fick exkluderas. I framtiden hoppas vi kunna kombinera en enkätstudie med träckprov för att kunna inkludera även dessa gårdar.

På grund av den tilltagande avmaskningsmedelsresistensen och den ökade förekomsten av stor blodmask, har vi dag en ny nationell rekommendation för bekämpning av hästens inälvsparasiter. En viktig del i bekämpningen av både resistent parasiter och stor blodmasksmitta är hur nyanlända hästar hanteras. Samtliga nya hästar bör avmaskas mot både blodmask och bandmask vid ankomst till gården och därefter hållas i en enskild hage under 14 dagar. För att säkerhetsställa att inga parasiter finns kvar i träcken skall ett träckprov tas innan hästen släpps ihop med övriga hästar på gården. Med denna hantering av nya hästar tillsammans med regelbunden diagnostik för stor blodmask hoppas vi kunna återgå till en låg förekomst av stor blodmask och minska risken för potentiellt fatala tarmskador hos våra hästar.